

høieste Udtalelse af, at Regjeringen ikke anerkjender Bagernes Ret til at modsætte sig Meddelelsen af Bevillinger, men at den dog i de senere Aar ikke har meddeelt saadanne Bevillinger. Jeg troer nu, at Ordningen af Ræringsforholdene, at det visse er en Stats-sag, og ikke nogen Communesag; det er visse en Sag, som bør afgjøres ved Loven, og ikke igjennem administrative Foranstaltninger. Forresten tillader jeg mig endnu at nære det Haab, at det Udkast, som er blevet forelagt, maatte findes skiftet til at danne Grundlaget for en Afgjørelse af Sagen, som maatte forene de forskjellige Bestaaelser, som her i denne Sag have gjort sig gjældende. Der har paa den ene Side viist sig en levende Attraa efter snarest muligt at faae det iværksat, som man troede, var til Gavn for Kjøbenhavns Befolkning; denne Attraa er maaskee livligere end den vilde være, naar man vilde lagde sig paa Hjertet, hvad der er blevet udtalt af flere ærede Talere, nemlig, at den Indskrænkning, som nu hviler paa Forholdene, at den just ikke kan antages at virke saa indgribende paa Rugbrødetts Priis, paa Priserne for det simple Brød, som paa Priserne for de finere Brødsorter; men imidlertid vil det dog vistnok findes, at det maa ansees for onskeligt, saavel for Befolkningen i det Hele som for de forskjellige Classer, at Indskrænkningerne blive fjernede.

Paa den anden Side har der udtalt sig en stærk Agtelse for de retlige Forhold; en stærk Retsfølelse har gjort sig gjældende under Sagens Forhandling; ogsaa den troer jeg vil kunne blive fyldestgjort ved Sagens videre Behandling. Jeg kan ikke nægte, at det forekommer mig, som om denne Retsanskuelse knytter sig paa en særegen Maade til de Udtryk, som forekomme i tidligere Tilkjendegivelser om dette Forhold, nemlig til Udtrykket „Privilegeret“ og til den Idee, at der her var Tale om et reelt Privilegium i dette Ord's sædvanlige Betydning, altsaa, om jeg saa maa sige, til en vis Forverling af Begrebet, hvortil jeg indrømmer, at de paagjældende officielle Udtalelser give Anledning. Jeg troer endnu i denne Henseende at burde gjentage, at i de ældste Acter, dem, som ere nærmest ved Rescriptet af 1739, der forekommer ikke Udtrykket

„privilegerede Gaarde“, der forekommer Udtrykket „de Gaarde, som vare approberede“ — dertil maatte Laugsbagernes Ret indskrænke sig — et Udtryk, som forøvrigt ogsaa forekommer endnu i sytten hundrede og nogle halvfems. Udtrykket „Privilegium“ i denne Sag synes at være kommet ind fra Laugets Side, og det synes at være brugt eensbetydende med „Ræringsberettigelse“. Det synes som sagt først at være kommet fra Lauget, det synes da at være optaget af Magistraten, og omsider har det fundet Vej til Cancelliets Udfærdigelser, navnlig i Rescriptet af 1806. Jeg skal tillade mig, endnu at henvise til Magistratsanordningen af 1771, som man har lagt saamegen Vægt paa i denne Sag, og hvor først det Udtryk „privilegerede Gaarde“ forekommer i en officiel Udtalelse. Jeg troer, det er klart, at Udtrykket „privilegerede“ der ikke betyder andet end „særlig Ræringsberettigede“, thi Udtrykket „privilegerede“ forekommer nemlig ikke blot i den her paagjældende § 2, men det forekommer ogsaa i den følgende Paragraph, § 3, som taler om de Personer, der ere „privilegerede“ til at drive Bagernæringen udenfor Lauget. Magistraten tænkte sig det Hele som to Arter af Ræringsberettigelse; een Art af Ræringsberettigelse, som fulgte med Gaarden, og en anden Art af Ræringsberettigelse, som var meddeelt de enkelte Personer. Denne Art af Ræringsberettigelse kaldte den i begge Tilfælde „et Privilegium“, et Udtryk, som i de Tider var meget almindeligt ved Laugsforhold i det Hele. Saaledes finder jeg, at der siges at være meddeelt Urtekræmmerlauget et nyt Privilegium, idet der er truffet den Bestemmelse, at man skal være 7 Aar i Lære i Urtekræmmerlauget, istedetfor at det før kun var 4 Aar; det kaldes at være et nyt Privilegium, som er meddeelt Urtekræmmerlauget. Jeg troer, det er temmeligt klart, at Udtrykkene „Privilegium“ og „privilegerede“ i dette Forhold ikke betyde andet end „Ræringsberettigelse“, ligesom jo ogsaa med Hensyn til Apothekerne, med hvilke Magistraten i 1771 netop satte Bagerne i Klasse, som et Ræringsbrug, hvis Antal ikke kunde sørges uden en særlig dertil meddeelt Tilladelse. Denne Tilladelse, den kunde være og var egentlig en Anvendelse